

МАРТЕНСКИ МУЗИКАЛНИ ДНИ В РУСЕ

... Започваше вторият концерт. В последния момент гостите от Гевандхаус оркестър смениха „Импровизация и Токата“ от Панчо Владигеров с „Вълшебният стрелец“ от Вебер. Публичното извинение бе само малка компенсация за неудовлетворения интерес — интерпретацията на другите двама славянски автори показва стойността на пропуснатата възможност да чуем българската творба в „немско изпълнение“. Защо легендата за академичната студентина на германските оркестри рухна още с „Камерна симфония“ на Шостакович. Звучен, благородно окръглен шрайф, напълно в стила на автора широко, песенно изградяване... с една дума, сериозно и задълбочено отношение на Вацлава Нойман към мащабния Шостакович. И ако липсата на емоционална шеддрост е недостатък, а не белег на стилно предпочитание, 9-та симфония на Дворжак „Из новия свят“ би могла да бъде критикувана — славянската меланхоличност и страстните драматични пориви получиха по-сдържано тълкуване, с превес на лирико-фолклорния елемент.

Двата концерта на софийската филхармония трудно се побират в няколко рецензентски реда. Но суперлативите не биха поласкали такива зрели майстори, за чиято класа трябва да се говори диференцирано. Широкият стилев диапазон е решителното предимство на софийската филхармония пред най-големите европейски оркестри, гостували досега в Русе. Нейните „превълпящия“ предизвикаха неопилям възторг в залата. И това не се отнася само за фантастично изпълнената „Фантастична симфония“ под дири-

гентството на Константин Илиев, но и за новата творба на Симеон Пиронков „Нощна музика“ и 2-я концерт за пиано и оркестър от Барток, в изключителната интерпретация на Антон Диков.

В едни не по-малко блестящ концерт (епитетите са съвсем точни!) под диригентството на Добрич Петков 1-а соната „Ромео и Жулиета“ от Прокофиев се превърна в естетически празник. И все пак, както и в първия концерт, артистичното амплво на оркестра се оказа достатъчно широко, за да гарантира успеха на превазходно изпълнения от цигуларя Георги Бадев 4-и Моцартов концерт, както и на интересната 2-а симфония на Марин Големинов, преживяла в Русе „втората си премиера“.

Три поредни вечери принадлежах на домакините. В първата професионализъм на самодейния хор „Родина“ респектира и най-взискателните вкусове. Диригентската индивидуалност на Васил Арнаудов личеше във всяка една от песните на 3-те състава — дамски, мъжки и камерен; със „смесения“ дебютира успешно хормайсторът Атанас Димитров.

Младежният симфоничен оркестър, ръководен от Стефан Вачев, доказа, че е надживял периода на ласкаво-снизходителни оценки — „Празнична увертюра“ от Шостакович и „Ария“ от Бах го атестираха като оркестър с професионален облик и радостни перспективи.

Русенската народна опера включи в репертоара си още един шедьовър на руската класика. Макар че отвъд безспорното професионално равнище остават по-подробната психо-

логическа разработка на образите и особено яркият драматизъм на някои възлови сцени, спектакълът на „Дама пика“ в режисурата на Евгений Невиров импонира с доловения аромат на епохата и откроява с хуманизъм. Музикалното оформление на Росме Райчев не напуска средните динамики и в техните граници моделира солата на дървените инструменти и лирико-драматичните наместа на шрайфа. Добре балансираният оркестър е чужд на форсираната звучност и бди осторожно над драматургичните си функции. Сред актьорските постижения би трябвало да започнем с проикновения Герман на Михаил Мартинов и Графинята на Ана Ангелова заради финалата и експресивност. Но Евдокия Здравкова (Лиза), Евгения Бабачева (Полина), Княз Елещки (Милко Касабов), Граф Томски (Неделчо Деянов), както и хорът заслужават също внимание, което отграденото място не позволява.

Обикновено срещата със стари познаници не носи изненади, но този път симфоничният оркестър на Румънското радио и телевизия и неговият диригент Йосиф Конта сюрпризираха публиката с отличното изпълнение на „Пролетно тайнство“. Не става дума само за технически превъзможната партитура — чухме един лишно багрен, ритмично изострен, но преди всичко езически витален Стравински. И още тънко почувствуваеният национален стил в съпровода на Пипковия концерт за цигулка и оркестър, изпълнен безупречно от Боян Лечев. Втората рансодия на Енеску донесе полъха на румънския фолклор...

НИКОЛА БОЗДУГАНОВ

МАРТЕНСКИ МУЗИКАЛНИ ДНИ В РУСЕ

Според традицията последната вечер принадлежеше на 9-та Бетховенова симфония. Препълнена та зала дълго аплодира проникновеното изпълнение на Българската хорова капела и русенската филхармония, дирижирани от Илия Темков. Кратките хроникьорски редове не са в състояние да опишат атмосферата на тази последна фестивална вечер, която освен неизбежната си празничност отвори и свой художествен облик. Струва ни се, че по-добре от всеки друг път Темков и русенските филхармоници се доближиха до вътрешната мащабност на „9-та“, съчетавайки философска дълбочина и лиричен патос. Едва ли толкова често и така призивно е звучал могъщият Бетховенов хуманизъм и в изпълнението на Българската хорова капела! А като символ на интернационалния фестивален дух нека споменем и участието на румънските солисти...

Хронологията изисква да се върнем малко назад.

От втория концерт на оркестъра при румънското радио и телевизия запомнихме отличната трета част от 4-та Брамсова симфония, темпераментната изява на цигулара Шефан Руха в „Испанска симфония“ от Лало и доминиращия „висок шрайх“. Последният осъществи най-хубавите емоционални моменти в целия концерт, дирижиран от Е. Елинеску. Не може да се премълчи и фактът, че редовното участие на румънските гости в мартенските музикални дни е важен принос за техния международен авторитет.

Удивителният ансамбъл на Софийския камерен оркестър се ока за непохватен и в необичайното разположение при „Бранденбургски концерт № 3“ от Бах. Лъковете се движеха еднакво, с точ

ност до сантиметър, контрапунктната игра изтъкваше изравнени тембри и отчетливи ритмични фигури... но това не беше в никой случай сухата метрономност на един формален стил, а израз на съвършена художествена дисциплина.

Пълното доверие в оркестъра освобождава диригента Васил Казанджиев от грижи по техническите проблеми. Цялото му внимание е заето с извеждането на чистата музика. Неговият артистизъм не е натрапчив, той се реализира в оркестъра, но в най-възможната „чиста проба“. Целият концерт — от Хендел, Бах и Хайдн, до Казанджиев и Барток — бе знаменателен урок по стилознание и съвременна интерпретация. Такава автентичност на стилове (последваха в образцов вид Моцарт и Бокерини) е достояние само на оркестри от най-висока класа!

В общия концерт, заедно с Българска хорова капела, освен „Кошката“ от Рамо и „Пет песни“ от Хиндемит, изсвирени безукорно, прозвуча и приетата с интерес „Движения“ на Симеон Пиронков, след което Казанджиев отстъпи диригентската палка на Георги Робев. И в акомпанаторските си функции любимците на русенската публика неведнъж напомниха за голямата си класа, макар че главното действащо лице в Хенделовата „Ода на мира“ този път бе Българската хорова капела. Без да пренебрегва „празничните мащаби“ на творбата, Робев постигна преди всичко интимно-радостното ѝ звучене.

Самостоятелният концерт на капелата, дирижирана от Васил Арнаудов, повтори последната си софийска програма и получи възторженото признание и на русенци. Интересните песни на Мило, Бритън и К. Илиев в тънката изработка на Арнаудов разкриха напълно широкия артистичен натюрел на първия наш хор, но върхна точка на концерта останаха великолепните мадригали на Л. Пипков. Те не бяха засенчени дори от ефектно изпълнената „Капути кармина“ на К. Орф, почув

(Продължава на 7-а стр.)

МАРТЕНСКИ МУЗИКАЛНИ ДНИ В РУСЕ

(Продължение от 3-а стр.)

ствувана от Арнаудов с целия ѝ дързък виталитет.

След блестящите гастроли на московския радиооркестър и неговия прочут диригент Геннадий Рождественски на миналогодичните мартенски музикални дни киевската филхармония и съвсем младият ѝ диригент Владимир Кожухар трябваше да защитават извоювания авторитет. И те не оставиха никакво съмнение относно екстремната класа на съветските симфонични оркестри. Трябва да започнем с превъзходната медна група, да прибавим емоционалната топлина на църайфа и реперните соли на „дървениците“ (какъв чудесен първи флейтист!), за да стигнем при всички случаи до оная славянска задущевност, която безоръжава и най-критичния скептицизъм. Ако 5-та симфония на Онегер въпреки добросъвестното изпълнение не прозвуча с нужната експресивност, а „Дафнис и Хлоя“ на Равел натежа повече с висок професионализъм, отколкото с поетична одухотвореност, то Първата симфония на Шостакович и „Жар-птица“ от Стравински бяха напълно в чувствителността на диригент и оркестър. „Ранният“ Шостакович получи сериозно тълкуване, достойно за най-зрялото му творчество — бравурната лекота на „Алегро то“ бе в пълен контраст с реквиемното „Ленто“, а мащабният финал обедини конфликтните настроения. С какво чувство за стил подходиха Кожухар към „Жар-птица“! Съзнателното бягство от форсирана звучност и крещайщи оркестрови багри му позволи да моделира с финес диригентите руски теми и съвсем логично да достигне звуковата плътност и способната песенност на финала. В

двете програми прозвучаха за първи път 3-та симфония на Лятошински и Концерт за пиано и оркестър от Ревуки, в артистичното изпълнение на младия съветски пианист Евгени Ржанов. Трябва да споменем и хубавите прояви на дигулара Богдан Калорич в Концерта от Сибеліуе.

Най-радостната изненада предизвика „българското“ изпълнение на „Рапсодия“ от Веселин Стоянов, повторена и на втория концерт, тоя път като „бис“. Един класически пример на вдъхновено отношение към „чужда“ творба!

Премьерата на балета „Хайдуш ка пиенат“ от Александър Райчев в русенската опера, дело на балетмайстора Асен Манолов и диригента Димитър Манолов, заслужава отделно внимание, но нейният художествен ръст отговаря на високото фестивално равнище.

8-те мартенски музикални дни бяха тържествено закрити от председателя на Комитета за изкуство и култура Павел Матев. В словото си той изтъкна все нарастващия международен авторитет на това крупно музикално събитие в нашия музикален живот и хубавите перспективи, които му предстоят.

В заключение нека дадем дума та и на някои от многобройните гости.

Петер Мура, диригент от Мишколц — Унгария: Успехът на Софийската филхармония и у нас бе изключително голям. К. Илиев прави една модерна интерпретация на клавириен концерт на Барток. Оркестър, диригент и солистът Антон Диков са неразривно цяло и са доловили стила на Барток и атмосферата на тази музика.

Фридеш Фридеcki, завеждащ сектор „Музика“ при Министерството на културата на Унгария: „Нощна музика“ на Пиронков е ефектна и оригинална, написана с модерна техника творба. Чудесно би било, ако догодина в тоя хубав фестивал участва унгарски оркестър с унгарски творби.

Николас Шмит, диригент — Канада: „Аз съм изненадан, че в Русе, един сравнително малък град, намерих такъв оркестър. Той ми направи силно впечатление и със състава си, и с хубавото си професионално равнище.“

Д-р Милан Куна — Чехословакия: „Особено бях изненадан от изваята на русенския младежки симфоничен оркестър. Бях очарован от симфоничния оркестър на румънското радио и телевизия и от неговия отличен диригент Йосиф Конта. Прекрасни са впечатленията ми и от двамата солисти Боян Лечев и Шефан Руха.“

Вацлав Нойман, гл. диригент на Гевандхаус оркестър — ГДР: „Макар и млад, русенският фестивал е вече много известен. Аз мога да твърдя това за ГДР, където той се радва на популярност.“

Стефан Следишки, председател на Съюза на полските композитори: „Не мога да не отключа Софийският камерен оркестър, който е безспорно на най-високо световно равнище. Всяка страна е право би се гордѣла с такъв оркестър. И веднага трябва да прибавя — с такъв диригент като Васил Казанджиев. Учудващ бе интересът, който русенци проявиха през всички тия 14 дена. За нас това е признак, че не се каеае за някакво организиране на публиката, а че влечението към музиката е в същност органическа потребност за русенци.“

НИКОЛА БОЗДУГАНОВ